

“Kelajak soati” darsining Oliy ta’lim muassasalari uchun mashg’ulot ssenariysi

8-mavzu: 21-oktabr – “O‘zbek tili bayrami kuni”

Dars maqsadi: umumiy maqsad:

Annotatsiya: Talabalarda ona tiliga hurmat, uni asrash va rivojlantirish borasida ongli yondashuvni shakllantirishga qaratilgan. Unda tilning shaxsiy hayot, kasbiy muvaffaqiyat va jamiyat taraqqiyotidagi o‘rni yoritiladi, buyuk ajdodlarimizning ilmiy-ma’rifiy merosi misolida til va bilim uyg‘unligining ahamiyati ochib beriladi. Interaktiv savol-javoblar, tarixiy shaxslar hayoti va zamonaviy yutuqlar tahlili orqali o‘zbek tilining imkoniyatlarini anglash, uni amaliyotda qo‘llash va targ‘ib etishga rag‘batlantirish ko‘zda tutiladi. Yakunda davlat tilining kelajagi har bir fuqaroning mas’uliyatli yondashuvi bilan chambarchas bog‘liqligi ta’kidlanadi.

Aniq maqsadlar:

1. Talabalarda o‘zbek tilining shaxsiy hayot, kasbiy faoliyat va jamiyat taraqqiyotidagi o‘rni va ahamiyatini anglash ko‘nikmasini shakllantirish;
2. O‘zbek tilining amaliy ahamiyatini tushuntirish va kundalik hayotdagi foydasini real misollar orqali ko‘rsatish;
3. Davlat tilining rivoji va qo‘llanishi bo‘yicha O‘zbekistonda yaratilayotgan huquqiy, ijtimoiy va madaniy imkoniyatlar haqida to‘liq va aniq tasavvur berish;
4. Ona tili orqali shaxsiy rivojlanish va milliy o‘zlikni asrab-avaylash mas’uliyatini his qilishga rag‘batlantirish.

Asosiy g‘oyalar: Davlat tili millatning yuragi va birligini ta’minlovchi eng muhim boylikdir; uni asrash va rivojlantirish har bir fuqaroning burchi bo‘lib, til ilm-fan, texnologiya va madaniyatda faol qo‘llanganda, ajdodlar merosini avlodlarga yetkazishda vosita bo‘lganda va yoshlar uni hayotning barcha jabhalarida boyitib, targ‘ib qilganda, u nafaqat yashaydi, balki global miqyosda ham taraqqiy etadi.

Darsdan keyin kutiladigan natijalar

1. Aqliy va tushunchaviy darajada:

- Talaba “davlat tili”, “ona tili”, “ilmiy til” tushunchalarini aniqlay oladi va ularning farqini izohlaydi.
- Davlat tilining huquqiy asoslarini (Konstitutsiya, “Davlat tili to‘g‘risida”gi Qonun) tushuntira oladi.

- Tilning milliy o'zlikni saqlash va global maydonda o'z o'rnini topishdagi rolini tahlil qiladi.
2. **Hissiy va qadriy yondashuvda:**
- Ona tiliga nisbatan milliy iftixor va madaniy mas'uliyat hissi mustahkamlanadi.
 - O'zbek tilini ilmiy, kasbiy va xalqaro miqyosda rivojlantirishga shaxsiy ishtiyoq paydo bo'ladi.
 - "Til – millatning strategik resursi" g'oyasini ichki qadriyat sifatida qabul qiladi.
3. **Amaliy ko'nikmalarda:**
- Yozma va og'zaki nutqda ilmiy uslubga mos, imlo va punktuatsiya qoidalariga to'liq amal qiladi.
 - O'zbek tilida sifatli taqdimotlar, maqolalar yoki ilmiy ish qismlarini tayyorlash malakasini oshiradi.
 - Yangi o'zbekcha termin va atamalarni faol qo'llashga o'rganadi.
4. **Ijtimoiy-pedagogik jihatdan:**
- Guruhda til madaniyatiga asoslangan akademik muloqot madaniyati shakllanadi.
 - Talabalar orasida ona tilida ilmiy va ijodiy ishlash motivatsiyasi kuchayadi.
 - O'qituvchi va talabalar o'rtasida til taraqqiyotiga oid ilmiy-hayotiy muhokama muhiti yaratiladi.
-

Metapredmet yondashuv

O'zbek tili mavzusi boshqa fanlar bilan uzviy bog'lanadi:

- **Filologiya:** til tarixini va fonetika, leksika, grammatika jarayonlarini o'rganish.
 - **Huquq:** davlat tilining huquqiy maqomini tahlil qilish.
 - **Iqtisod va menejment:** tilning biznes va marketingdagi o'rni, brendingdagi milliy unsurlar.
 - **Axborot texnologiyalari:** o'zbek tilini raqamli platformalarda qo'llash va rivojlantirish.
-

Materiallar to'plami:

- Davlat tiliga oid qonun va me'yoriy hujjatlar to'plami.
 - Til madaniyati va lingvistika bo'yicha ilmiy maqolalar.
 - Video ma'ruzalar va intervyular (tilshunos olimlar, ijodkorlar bilan).
 - Interaktiv testlar va case-study vazifalari.
 - Taqdimot va infografikalar.
-

Dars tuzilishi 1-qism. Motivatsion.

Talabalarga ona tilining global maydondagi oʻrni haqida qisqa video yoki statistik maʼlumotlar taqdim etiladi. “Davlat tilini rivojlantirish – kimning vazifasi?” savoli atrofida mini-debat boshlanadi.

2-qism. Asosiy

- Davlat tilining tarixiy taraqqiyoti va bugungi muammolari tahlil qilinadi.
- Ilmiy va kasbiy faoliyatda oʻzbek tilining qoʻllanish imkoniyatlari misollar bilan koʻrib chiqiladi.
- Guruhlar “Tilni rivojlantirish boʻyicha amaliy loyiha” gʻoyasini ishlab chiqadi va taqdim etadi.

3-qism. Yakuniy.

Oʻqituvchi yakuniy xulosani beradi: “Til – bu nafaqat aloqa vositasi, balki millatning intellektual poydevoridir”. Har bir talaba oʻz kelajak kasbida davlat tilidan foydalanish boʻyicha shaxsiy majburiyatini yozma ravishda bildiradi.

3. Kutilayotgan natijalar:

- Talabalar oʻzbek tilining shaxsiy hayot, kasbiy rivojlanish va jamiyat taraqqiyotidagi oʻrni haqida aniq tushunchaga ega boʻladilar;
- Davlat tilining amaliy ahamiyatini kundalik hayot va professional faoliyatda misollar orqali izohlab bera oladilar;
- Oʻzbek tilini rivojlantirish va targʻib qilish boʻyicha yaratilayotgan imkoniyatlar hamda huquqiy asoslar haqida toʻliq tasavvur hosil qiladilar;
- Ona tilini asrab-avaylash va uni boyitish masʼuliyatini his etadilar, bu borada shaxsiy tashabbus koʻrsatishga intiladilar;
- Davlat tilining nufuzini oshirish boʻyicha ijodiy taklif va gʻoyalar ishlab chiqish koʻnikmasiga ega boʻladilar.

4. Mashgʻulot davomiyligi: 80 daqiqa.

- Dastlabki **10 daqiqada** mavzuning siyosiy-ijtimoiy ahamiyati, davlat rahbari tomonidan ayni mavzuga oid amalga oshirilayotgan saʼy-harakatlar bayon etiladi (taqdimot).

- Videorolik, koʻrgazmali vositalar, tarqatma materiallar, intervyu – **10 daqiqa.**

- Keyingi **15 daqiqada** mashgʻulot ishtirokchilari bilan mavzu yuzasidan erkin muloqot, savol-javoblar oʻtkaziladi.

- Hafta hikmati.

5. Mashgʻulot shakli: erkin suhbat.

6. Kerakli materiallar:

Ssenariy, videomateriallar, interfaol topshiriqlar, taqdimot.